

СЕНТЕНЦІЇ ПРОФЕСОРА ОЛЕКСАНДРИ СЕРБЕНСЬКОЇ

Професор Олександра Антонівна Сербенська, працюючи на кафедрі радіомовлення і телебачення, розробила низку курсів, покликаних сприяти відродженню в Україні мистецтва усного публічного мовлення, яке в добу тоталітаризму було особливо занедбане, по суті, приречене на цілковите небуття. Дисципліни «Усне мовлення в системі гуманістичних цінностей», «Засади класичної риторики і сучасне українське радіомовлення», «Культура усного мовлення», «Екологія українського слова» та ін. частково реалізують цю мету.

У її лекціях, методичних порадах, науково-практичних публікаціях багато вдалих спостережень, висловів; чимало з них можна вважати своєрідними сентенціями. Частина з них подаємо для ознайомлення і практичного застосування.

- Мова – набагато складніша система, ніж усе інше; до створення її людина у всі часи докладала і сьогодні докладає зусилля розуму й серця.
- Мова є в усьому, і все пізнане є у мові.
- Добре знання мови – важлива ознака професій людей різних спеціальностей.
- Ще в школі треба навчити учнів трактувати мову як «енергію», «діяльність», «духовну силу».
- Чи вміємо берегти і відстоювати свою мовну і національну гідність?
- Мовна глухота свідчить про глухоту духовну.
- Керуйся в своїй діяльності словами «знаю», «можу», «вмію», «хочу», «мушу». І благословенним хай буде твоє життя.
- Тільки невтомна праця над собою дає право людині стати публічною особою.
- Мова – це коштовний скарб народу, найголовніший літопис його життя.
- Дбаймо про вишуканість і чистоту журналістського Слова.
- Мова – найважливіша частина нашої особистості.
- Мова визначає ступінь нашої свідомості.
- Мова якнайтісніше пов'язана з духовним світом людини, народу.
- Через пізнання мови пролягає шлях до пізнання людини, народу.
- Мова – невіддільна ознака нації.
- Дар Рідної Мови – це великий Божий дар.
- На шкалі національних вартостей мова займає одне з найвищих місць.
- На основі дослідів над темою *мова – земля* литовські науковці стверджують: мапа електромагнітних полів території їхньої держави накладається на мапу діалектів з точністю до одного кілометра.
- Максим Рильський застерігав нас, підкреслюючи: «всяка мода у мові небезпечна».
- Таїна буття і таїнство мови – ідентичні.

- Розлога велемовність, витворена у сфері суспільно-політичного життя радянської доби, – це могила для правди і для мови.
- Дурний меле язиком, розумний говорить головою, мудрий – руками і серцем.
- Радіомова ширша, багатша, повнозвучніша за будь-яку іншу.
- Життя, як честь, гідність, порядність, даються людині тільки раз.
- Однією з характерних ознак сучасного життя української мови є зміна співвідношення між писемністю й усністю.
- «Відрядянщина» у мові – це блокування підступно накинута чужинецького, повернення свого призабутого, «приспаного», а навіть мертвого.
- Суржик, суржикізми – не лише мовне явище. Як твердить Юрій Шевельов, це глухий мовно-когнітивний кут, спрощене мислення, духовне плебейство, хохлацька аморальність.
- Поява сленгу в українській мові (молодіжного, професійного) передбачає асоціативний розум, національну дотепність, лінгвокреативні здібності.
- Якщо виходимо і засади індійського філософа І. Хана, що в кожній мові є музика, маємо всі підстави твердити, що в українській мові відсоток музикальності дуже високий.
- Український поет, за походженням єврей, Мойсей Фішбейн, у своїх інтерв'ю завжди підкреслює фонетичну розкіш нашої мови, її справді божественну гармонійність.
- Національна мова є прапором нації.
- Для Івана Франка рідна мова – дивно органічна система звуків, яка тісно пов'язана з людською психікою.
- Людський голос – одне з дивовижних таїнств, що ними переповнене наше буття, тих багатих щедрот, якими природа обдарувала людину.
- У сфері радіо людський голос почав виявляти по-своєму свою життєдіяльну силу, а навіть ставити вимоги до свого нового «Я».
- Голос – твій, але, коли говориш, даруєш свій голос іншим. Пам'ятай: дарують приємні для інших речі.
- Досвідчені радіожурналісти стверджують: «Я зрозумів, що найголовніше – не думки, не ідеї, а голос, тембр, дихання».
- Сутність людини значно більше проявляється в усному мовленні, ніж у писемному.
- Людський голос – це саме життя.
- Загальне прагнення слова – усвідомити своє звукове буття.
- Наше усне мовлення употужнене силою животворящого духу, освячене віками, у ньому ритм рідної землі, вібрації голосів багатьох поколінь; воно закорінилося в навколоземному просторі і в серцях мільйонів.
- Гарне, виплекане мовлене слово виконує важливу роль у збереженні рідної мови від можливих деформацій.
- Живе слово рідної мови – надійний щит від московщення.

- Вже немовля пізнає таємну красу звуків, слово рідної мови допомагає дитині освоювати світ.
- Приємне усне мовлення вимагає добре поставленого голосу, тренованої пам'яті, знання законів звукового мистецтва.
- В африканських спільнотах, де розвинуте домашнє ткацтво, процес говоріння порівнюють з виготовленням тканини. Рот, губи, нижні і верхні зуби, язик, язичок порівнюють з частинами ткацького верстага. До речі, слово *текст* (пор. ще *текстиль*) – термін ткацтва (з лат. *textere* – ткати).
- Користуючись писаним текстом, читай не літери, а звуки, позначувані ними.
- В усному мовленні слово не покидає чистої стихії буття, дає простір для вияву його різних вимірів.
- Голос не лише вказує на характер людини, а й виражає її дух.
- Кожне місто має свій особливий голос.
- Мовна комунікація має значно багатші можливості експресії і живіша в усній формі, ніж у писемному варіанті.
- Цілу науку про силу і красу усного мовлення створили античні філософи.
- Усне мовлення сповнене незбагненого таїнства; у ньому багато такого, що, за словами Франка, «відчути треба», «серцем зрозуміть».
- Звукова мова відіграє надзвичайно важливу роль в активізації біоритмів національного інстинкту, зміцненні психофізичної структури національного типу, в мобілізації суспільства на основі етнонаціоналізму.
- Велике предвічне таїнство – фонаційна діяльність, буття у Слові, просвітлення в ньому з її безмежними можливостями вдосконалюватися.
- Христова притча про сіяча архіважлива для теорії і практики комунікації.
- *Слухати і чути* – не одне і те ж. Як і *дивитися і бачити*.
- Вміння слухати дуже зменшилося. Це вміння не менш важливе, ніж гарне мовлення.
- Слухати – це поважати людину; це вміння «чути».
- Як Ісус у притчі про сіяча, радіомовлення зосереджується на доступності повідомлення для всіх.
- Вуха (ще в лоні матері) наділяється нервовою системою для того, щоб можна було вести функцію мовлення.
- Людина говорить лише тоді, коли здатна чути, зростає в межах регістру, в якому чує.
- Слухання є шляхом до розуміння.
- Слух – перше чуття, що формується в житті людини.
- Ми чуємо всім нашим тілом, відчуваємо звук через нашу шкіру, кістки і м'язи.
- Ми не можемо вимкнути наш слух; у нас немає повік на вуха.
- Мовчання також має свою мову. Вчися нею «розмовляти» і розуміти мову мовчання своїх партнерів.
- Людина говорить лише тоді, як чує.
- Те, що приємне для вуха, легше «входить» у душу.

- Слухай багато, а мало говори.
- Слухай обома вухами.
- Потрібно навчитися також «слухати» самого себе.
- Слухання ефективне тоді, коли йде безперервне оцінювання сказаного співрозмовником.
- Слухання – тяжка робота, яка поглинає стільки ж енергії, як і мовлення.
- «Слухати» – сприймати звуки певного змісту, включає вольовий акт і вищі розумові процеси.
- Стиль слухання визначає також службове становище. Переважно уважніше слухають тих, хто має вищу посаду.
- Слухайте з цікавістю. Це допоможе створити атмосферу взаємної симпатії і поваги між партнерами.